

Betónová kocka: «Casa Cubo» je jednou z nedávnych realizácií Marcia Kogana a jeho štúdia mk27. Spolupracoval na nej so Suzanon Glogowski a s interiérovou dizajnérou Dianou Radomysler.

Horizonty podľa scenára

Súčasná brazílska architektúra je založená na tradícii európskeho racionalizmu, na odvážnych modernistických ideáloch aj na juhoamerickej senzitivite. Tieto východiská rezonujú v diele Marcia Kogana.

Text: Ilja Skoček

Dobrá spoločnosť: architekt Marcio Kogan (celkom vľavo) pôsobí vlnivým a ľudským dojmom. Rád baví, že za úspech vďaka celému svojmu štúdiu, nazvanému «mk27».

Foto: Rómulo Fialdini (skupinový portrét), Nelson Kon (Casa Cubo)

Dráma horizontu: známa vila «Paraty House»
vyrazí dych svojím odvážnym statickým riešením.

«Jeden nevydarený dom vyváži
až desať kvalitných!» MARCIO KOGAN

«Paraty House»: projekt domu na pláži spracoval
Marcio Kogan v spolupráci so Suzanou Glogowski
a Dianou Radomysler. Získal zaň mnoho ocenení.

túrou pri navrhovaní vlastného domu prešla.
Určite si to neplánujem vyskúšať.

IS: Rodinné domy tvoria väčšinu vašich prác. Je to
vaša špecializácia?

MK: Nie, nie je to špecializácia. Robíme ich preto,
lebo za nami chodia klienti práve s týmito
zadaniami. Bolo obdobie, keď 90 percent
našej práce tvorili práve rodinné domy. Súvisí to
s tým, že práve s rodinnými domami sa nám
podarilo presadiť. Prvým úspešným domom,
ktorý si získal uznanie a bol veľmi často publikovaný,
bol «Gamma Isa House» z roku 2005. Ďalší
dom, ktorý mal veľký úspech, bol menej známy
«LC House». Vďaka nim sa nám začalo hromadiť
veľa podobných zákaziek. Nasledovala početná
séria rodinných domov. Z nich najväčšie

projektoval ešte na začiatku svojej tvorby. Bol
to vlastne môj takmer úplne prvý samostatný
architektonický projekt.

IS: A nikdy ste nemali túžbu postaviť svoj vlastný
dom, trebárs ako manifest?

MK: Nie – práve naopak. Keď sa vraciam
v noci domov, chcem si od práce oddýchnuť.
Môj byt vyzerá úplne inak ako projekty, ktoré
nájdate v našom portfóliu. Keby som býval
v jednom z tých domov, ktoré sme navrhovali,
mal by som pocit, že som ani neodišiel z ateliéru,
že sa na mňa valí práca ešte aj zo stien vlastného
domu. Ale skúste sa opýtať Diany Radomysler,
mojej kolegyne a spoluautorky väčšiny
interiérov všetkých našich stavieb. Ona nedávno
dokončila svoj «House D» a viem, akou tor-

Pozvanie zúčastniť sa série prednášok «Clubovka», ktoré v Bratislave, Prešove či Košiciach z času na čas organizuje Tatiana Kollárová, prijal nedávno Marcio Kogan. Jeden z najplyvnejších brazílskych architektov súčasnosti sa spoločne s kolegyňami z ateliéru «MK27» zastavil aj u nás. Využili sme príležitosť a poprosili skúseneho bratislavského architekta Ilju Skočeka, ktorý s Marciom Koganom zdieľa podobné tvorivé afinity, aby pre magazín Atrium pripravil interview.

ILJA SKOČEK: Ste autorom množstva rodinných domov. Ktorý z nich jen váš?

MARCIO KOGAN: Ani jeden. Bývam v apartmáne v bytovom dome v Sao Paulo, ktorý som

Stieranie hraníc: celá fasáda «Gamma Issa House» sa dá
otvoriť. Dve podlažia domu tak sprístupní exteriéru.

«Gamma Issa House»: Marcio Kogan pracoval
na projekte spolu s Gisellou Zilberman a Dianou
Radomysler začiatkom nultých rokov.

Foto: Nelson Kon (2 x Paraty House), Arnaldo Pappalardo (2 x Gamma Issa House)

Život v prírode: aj pôsobivá vila «LC House» pracuje s Koganovou obľúbenou témou spájania obytného interiéru s exteriérom.

uznanie a publicitu získal «Paraty House», končený v roku 2010. Avšak robili sme a dod stále robíme aj veľa iných zadaní. Napríklad momentálne je pre ateliér asi najdôležitejší projekt multifunkčného kultúrneho a edukačného centra mestského divadla v Rio de Janeiro.

IS: Čo je pre vás pri navrhovaní rodinných domov najdôležitejšie?

MK: Myslím si, že 50 percent kvality projektu závisí od klienta. Pri prvom stretnutí s ním niekedy ťažké zistiť, ako ovplyvní budúci výsledok. Niekedy sa na prvý pohľad zdá, že správa práce bude vynikajúca a až postupne zistíte, že to nie je ideálne, že ste tlačení do polohy, ktorá vám nie je vlastná. Takýto projekt vás potvrdí nesmierne množstvo energie, aby sa konečný výsledok aspoň ako tak podaril. Nie je horšie ako zlý výsledok, zlá realizácia. Tvrdím, že jeden nevydarený dom nahradí desať kvalitných. Na to si dávam veľký pozor.

IS: Robíte vždy aj interiéry rodinných domov?

MK: Dizajn interiéru je veľmi dôležitý. Keď sme naše zadania rozdeľovali na stavbu a interiérový dizajn. Teraz sa snažíme robiť to ako «balík», oddeľovať to. Keď si pozriete domy Richarda Neutra alebo Charlesa Eamesa, sú to kompletné diela, neoddeľujú stavbu a interiérový dizajn. Je pre nás dôležité, aby sa človek v našich domoch cítil útulne a pohodlne. Tento pocit v ľuďoch nevoláva len priestor samotný, ale množstvo in-

Uvážený prepych: interiéry «LC House» zaistila stála spolupracovníčka Marcia Kogana – Diana Radomyšler.

emov, ktoré súvisia viac s kategóriou interiéru než stavbou. Veľkú pozornosť venujeme výberu materiálov a vyhotoveniu detailov.

IS: Spomenuli ste «Paraty House». Spomínam si, ako v fotkách už hotovej stavby ukazoval nášmu statickému inžinierovi otázku, ako sa dá spraviť stropná doska 9 x 27 cm na stĺpoch. On mi odporučil, aby som nechodil navštevovať továrňu v oblakoch a neveril tomu, že táto vizualizácia sa dá aj takto bez podpory zrealizovať. Môžete mu prosím, vysvetliť?

MK: V Brazílii máme pomerne veľkú tradíciu odvážnych konštrukcií zo železobetónu, čo dokazujú aj Niemejerove stavby. «Paraty House» je náš malý príspevok. Samozrejme, nebol by problém spraviť ho plný stĺpov, ak by klient súhlasil s tým, že chce mať sofistikovanejšie riešenie, aj za cenu, že mu to predstavbu asi o 10 percent. Tajomstvo statického riešenia «Paraty House» je v základoch v skale za ním, do ktorého je konštrukcia predpätého železobetónu kotvená ako konkréta. «Paraty House» tvoria dve otvorené železobetónové krabice prepojené jedným spoločným pilierom. Bolo možné vyhodiť aj ten, ak by stavba by sa predražila o ďalší milión dolárov. Najväčším problémom však bolo zabezpečiť nulový pozdĺžny priehyb stropnej dosky, dže v drážke v strope je vedená horná vozíčka lišta posuvných celopresklených dverí. Kvôli tomu si realizačná firma dala spraviť statický kontraposudok, aby sa uistila, že naše riešenie je v poriadku.

IS: Poznali ste sa s Oscarom Niemayerom? Stretnuli ste sa? V jednom z rozhovorov ste písali, že keď ste boli ešte študentom architektúry, Niemeyera ste neznášali...

MK: S Niemayerom som sa osobne nepoznal, ani sme sa nestreli. Je pravda, že keď sme boli študenti, Oscara Niemeyera nám v škole dávali ako vzor. To nám poriadne liezlo na nervy. Niemeyer bol symbolom modernizmu, symbolom modernej Brazílie. Poznal ho každý; bol skutočne veľmi známou osobou aj medzi bežnými ľuďmi. Keď zomrel, bolo to na prvých stránkach všetkých novín, ako keď zahynul Ayrton Senna (tragicky zosnulý pretekár F1 z Brazílie, pozn. red.). Negatívnu stránku jeho popularity bolo, že všetky zaujímavé štátne zákazky v 80-tych a 90-tych rokoch pripadli jemu. Nemalo význam zúčastniť sa verejnej súťaže na nejakú úlohu, či už to boli vládne budovy alebo múzeá. Vždy ju dostal Oscar Niemeyer. Dnes ho, samozrejme, plne rešpektujem a uznávam, ale zároveň musím povedať, že v jeho tieni zostáva veľké množstvo iných vynikajúcich brazílskych architektov, ktorým hovoríme «lost generation», pretože nemali také možnosti ako on. Napríklad taká Lina Bo Bardi, podľa mňa najlepšia architektka vôbec. Mimo Brazíliu je asi málo známa, ale jej práce sú neuveriteľne moderné a súčasné.

IS: Posledná otázka: čo znamená to číslo, ktoré sa objavuje aj na vašej web stránke? Máte ho aj na vizitke...

MK: MK27?... myslíte 27? «It's my lucky number!» Je to moje šťastné číslo!

MK27 MARCIO KOGAN Architektonické štúdio Sao Paulo, Brazília

Štúdio «MK27» založil brazílsky architekt Marcio Kogan na začiatku osemdesiatych rokov; dnes ho tvorí dvadsať profesionálnych architektov a množstvo ďalších spolupracovníkov po celom svete. Štúdio Marcia Kogana získalo obrovské množstvo ocenení a medzinárodných uznání. V architektonickej činnosti pritom nadväzuje na tradíciu brazílskeho «velkolepeho modernizmu»; jeho autorské stratégie sú založené na veľkorysých stavebných riešeniach, charakteristických úsilím o formálnu strohosť. Pri ich realizácii zároveň prisudzuje veľkú dôležitosť aj tým najmenším detailom, premysleným v sústredenej dramaturgii. V tom sa zrkadlí predchádzajúce povolanie Marcia Kogana – pred štyri desaťročiami totiž pôsobil ako filmár.

www.marciokogan.com.br